

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42. IZKljučno ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ul. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-26 Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja mesečno L. 3.— Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

Ulteriore terreno guadagnato in Tunisia

Efficace tiro delle artiglierie nella Sirtica — Puntate avversarie fallite nel Fezzan — 22 apparecchi nemici abbattuti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in dati di 3 gennaio 1943/XXI il seguente bollettino di guerra No. 953.

Elementi blindati nemici sono stati a più riprese battuti dall'efficace tiro delle artiglierie nella regione Sirtica.

Puntate avversarie nel Fezzan fallivano contro la tenace resistenza dei nostri valorosi presidi appoggiati da reparti sahariani dell'arma aerea.

Nel settore tunisino ulteriore terreno ve-

niava guadagnato dalle forze dell'Asse in vivaci scontri nel corso dei quali due carri armati e una diecina di paracadutisti americani erano catturati.

Intensa attività delle opposte aviazioni ha caratterizzata la giornata: 22 apparecchi nemici risultano abbattuti in combattimenti.

Incurtoni di velivoli anglo-americani su centri della Tunisia causavano alcuni danni; sono segnalati sette morti e venti feriti tra i ricoverati all'ospedale di Gabes.

Odbiti sovjetski napadi ob Donu

38 sovjetskih tankov uničenih — 95 sovražnikovih postojank zapadno od Kaluge razbitih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 3. jan. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na področju Dona se nadaljujejo hudi obrambni boji. Sovražnik je bil na vsej fronti vržen nazaj in je izgubil 38 oklopnih voz. V teh bojih se je posebno odlikovala težka oklopna divizija. Madžarske čete so zavrnile močan napad sovjetskih čet, podprt od topništva.

Pri uspešno izvedenem lastnem napadu zapadno od Kaluge je bil popolnoma uničen sovražni bataljon; razdelanih je bilo 95 bojnih postojank in bunkerjev ter privedenih nekaj ujetnikov.

Ponovni napadi sovražnika na oporišče Velike Luki so se razbili ob trdovalnem odporu posadke.

Z uporabo številnih oklopnih voz so sovjetske čete ponovile svoje brezuspešne napade jugovzhodno od Ilmenskega jezera. Uničenih je bilo 26 oklopnih voz.

V Libiji so bili sovražnikovi sunki zavrnjeni s topniškimi ognjem. V letalskih bojih so Angleži izgubili 6 letal.

Lastne napadalne akcije v Tunisu so privedle do pridobitve novega ozemlja. Nemška strmovalna in bojna letala so podneli in ponoči uničevala pristaniške naprave v Boni. V luki je bila potopljena 10.000 tonska trgovska ladja. Nadaje so bile uspešno bombardirane železniške naprave in neko letalsko oporišče na tuniško-alžirskem območnem ozemlju. V letalskih bojih so Angleži izgubili 15 letal. Lastnih izgub ni bilo.

Nemška podmornica je potopila v konvoju, ki je bil na poti v Oran, 8000 tonski ameriški parnik z munitijo.

Lastni napadi brzih nemških bojnih letal na angleško obalno ozemlje so se z uspehom nadaljevali

Druga faza ofenzive na vzhodu

Berlin, 2. jan. »Angriff« je objavil zanimivo poročilo o drugi fazi velike ofenzive na vzhodu. Pisec tega poročila je eden izmed najbolj znanih posebnih vojnih dopisnikov, Kurt Stolzenberg.

Imeli smo, piše dopisnik med drugim, božično drevo posebne vrste. Tvorila ga je horizontalna piramida sovjetskih bombnikov in prižagne svečke so bile osvetilne valne rakete in zvezde, ki so pršele iz ognja, ki je bruhal iz orožja. V trdi noči se je pričel med snežnim metežem velik napad. Ničesar ni bilo videti, toda slišali smo topi hruse oklopnih kolon, ki so se pomikale proti našim črtam. Naše čete so odlično opremljene in imajo izkušnje iz izredno hudih bitk v preteklem letu. Kljub temu si ne delajo utvar, vedo, da smatra sovražnik tudi letošnjo zmo za svojo največjo zavezanico in se jo skuša na vse načine izkoristiti.

Čprav smo pripravljeni na vse mogoče zasede, nihče od nas ne dvomi, da bo bitka huda. Pešaki legendarne divizije »Gross-Deutschland« ne morejo delati čudežev, toda dajejo dober vzgled. Tudi sovražnik pošilja v črte izbrane čete, ki lahko dajejo dober vzgled in vzpodbujajo ter potegnejo ostale za seboj, da opravijo najvišji napor.

Izbrane boljševiške čete sede na tankih in na saneh, ki jih tanki vlečejo. Njihovi tanki so vsi stari, toda njihovi prednji deli so bili ojačeni s posebnim oklepom. Funkcija tega dodatnega oklepa podpirajo mnoge pehote napadnih oddelkov z izbranimi vojniki med katerimi so čisto bivišji robitarji. Mnogiča je razdeljena v tri stopnje. V prvi črti so ostanki najboljših divizij, potem sledijo nove skupine najmlajših rekrutov in končno čete izvrženih, katerim pripadajo ljudje vseh starosti. Na čelu so izbrani oficirji in podoficirji, prevladujejo med njimi mladi in najmlajši, ki so dokazali, da imajo posebne sposobnosti, predvsem, da so fanatiki. Treba je upoštevati vse to, da si lahko predstavljamo najhujše preizkušnje, ki nas še čakajo. Človeški material sovražnika je brez dvoma slabši kakor oni, s katerim smo imeli opravka preteklo zimo, toda vodijo ga prav taki elementi in obstoja iz čet, ki nam lahko povzročijo še mnoge preglavice zaradi fanatikov, ki jih vodijo.

Glede vojnih potrebščin je treba upoštevati, da so sovražni tanki, kakor smo omenili, opremljeni z močnim obrambnim oklepom, kakršne imajo tudi bombniki in lovcilci. Zaradi tega jim precej težko pridemo do živga. Razen tega so sovjetski letalci v resnično akrobatskem razvoju in ko njihovo letalo pada proti zemlji, ga usmerijo proti našim postojankam kakor meteor. V sovjetskih operacijah ni lahko spoznati ideje in organizirani načrtov. Vendar imajo rdeči vojniki veliko sposobnost intuicije, s katero jim uspe izkoristiti najbolj neverjetno okoliščino in se z njo takoj okoristiti. Ako mu kakta stvar ne uspe ali se slabo razvija, jo ruski poveljnik brez nadaljnje opustitve in se poživlja na prestiž. Tudi vse to je treba upoštevati, zlasti sedaj, ko so terenske okoliščine primerne za vsakršne sovražne zvižaje.

Zaradi tega prei velikim sovjetskim napadom nihče ne vzame stvari zlahka. Če se bo treba smejati, se bomo smejali jutri, ko se bo novi sovražni polkus vdora v naše črte izjavil. (Il Piccolo)

Ryti finskemuo narodu
Helsinki, 1. jan. S. Predsednik republike Ryti ugotavlja v novoletni poslanici, da je leto 1942 prvo, ki je v celoti poteklo v vojni od proglastitve neodvisnosti Finske. Poudarja žrtve vseh državljanov v preteklih 12 mesecih in ugotavlja, da se vsi Fini

Zmeda med francoskimi disidenti

De Gaullova prizadevanja za sporazum z Giraudom

Bern, 2. jan. Nocoj se je zvedelo za nov presenetljiv razplet položaja v francoski Afriki. De Gaulle je objavil uradno obvestilo, v katerem označuje svoje stališče glede vseh sporov med francoskimi disidenti in tudi glede nasprotstev med Londonom in Washingtonom.

Komunike izjava med drugim: Notranja zmeda v Francoski severni Afriki in tudi v zapadni Afriki se se zmerom stopnjuje. Razlog za vse te nesporazume je dejstvo, da se francoske oblasti po razsulu Francije ne morejo zneiti za skupno delovanje. Uradno obvestilo ugotavlja nadalje, da bi ta položaj v gotovih okoliščinah lahko škodoval tudi poteku vojaških operacij in da je treba v vseh prekomorskih zemljah Francije čim prej ustvariti osrednjo oblast, ki naj bi napravila konec temu stanju.

Uradno obvestilo se zaključuje s temile ugotovitvami: Dne 25. decembra sem povabil generala Girauda na sestanek na francoskem ozemlju, da bi proučila najboljše ukrepe, ki naj bi omogočili tak sporazum. Smatram da splošni vojni položaj ne dopušča nobenega zavlačevanja več.

Zakaj je de Gaulle tako nepričakovano objavil ta »komunike«? Zakaj je naenkrat prekinil molk in začel govoriti o naraščajoči zmedbi v francoskih kolonijah? Ali je hotel po tej poti pritisniti na Girauda

najtežje naloge obnove s ponosom, ki prezira vse nevarnosti in neprilike. Vstopamo v novo leto s polnim zaupanjem in ojačanim vojnim izkustvom, ki je utrdilo našo voljo. Leto 1943, bo morda leto odločitve, toda narod, ki ima čisto vest in čegar stvar je pravična, zaupa v pravičnost božje prevladnosti in se ne more bati razvoja. Naša volja je trdna kakor jeklo, zaključuje Ryti, naš smoter je najčistejši, naša moč neporušljiva. Bog zmaga naj vodi naše korake, ko vstopamo v novo leto.

Angleži bi radi strahovali Špance

Tanger pod španskim protektoratom

Bern, 2. jan. Londonski dopisniki švicarskega tiska objavljajo zanimive vesti o novi kampanji, ki se je začela v Angliji proti Španiji.

»Journal de Geneve« objavlja na vidnem mestu brzojavko iz Londona, ki ugotavlja naslednje: »Associated Press« poroča iz Tangerja, da je španski visoki komisar v Maroku, general Orgar, objavil včeraj, da je Tanger odšel iz španskega protektorata. Ta informacija je preveč kategorična in preveč natančna, da bi jo v Londonu ne vzeli na znanje. Oficijelni angleški krogi so zvedeli, da se zelo rezervirani, ker morajo vsekakor počakati potrditve teh izjav visokega komisarja. V drugih krogih pa si vedo že razlagati, da je to samo preprost poskus španije, da bi vedela, kako bosta naj reagirala London in Washington in kakšen vtis bi napravila odločitev španije, če bi hotela postati edina gospodarica Tangerja. Tangerski pas je zaščiten po mednarodnih pogodbah, katerih nekatere države podpisnice pa trenutno nimajo možnosti, da bi dosegle njihovo spoštovanje, kar pa ne velja za Anglijo in Ameriko. Kadarkoli je španija ukrenila kaj podobnega, sta bili Anglija in Amerika takoj na mestu, da sta si pridržali vse svoje pravice. Natančno tako se bo zgodilo tudi to pot.

Tako piše dopisnik švicarskega lista in že iz teh nekaj stavkov se lahko vidi, da se je kampanja strahovanja začela ne samo proti Argentini, temveč tudi proti španiji.

»Tribune de Geneve« poroča iz Alžira, da kaže general Giraud, medtem ko policija nadaljuje svojo zasledovanje, določene znake pomirljivosti. Med drugim je izdal naredbi, po kateri naj njegove politične nasprotnike samo odstranijo na taka mesta, da ne bodo mogli škodovati. Temu nasproti pa je okolica vrhovnega komisarja severne Afrike svetovala, naj bi uvedel proti njim Giraud ni hotel uesti represalij. Ugotovljeno je bilo, da so imeli organizatorji zarote skrivne vezi s domačimi ljudmi, s katerimi so delali skupno, da bi organizirali upor v večjem obsegu. V zvezi s tem računajo, da bo v kratkem arretiranih tudi do 100 domačih voditeljev. Radio je pozval prebivalstvo, naj oblastim prijavijo vsako podrobnost, ki bi se dala zvedeti iz krogov, ki so zavezniškom nenakojeni. (Piccolo)

Brazilijska oporišče severnoameriških čet
Buenos Aires, 1. jan. S. Predsednik brazilske republike je objavil, da so se severnoameriške čete poslužile brazilske obale kot izhodišnega oporišča, za izkrcanje v Severni Afriki.

Osemnajst let

Poteklo je 18 let po govoru dne 3. januarja 1925, s katerim je Mussolini dokončno obsodil stari svet in pričel postopno, toda neizprosno totalitarno revolucijo. V nasprotju med narodnostjo in protin narodnostjo, med fašizmom in starimi meščanskimi razredi, zvezanimi z boljševiško vztrajnostjo, med narodom in zmgovito vojni in neutralnostjo sabotejev zmage je govor od 3. januarja kakor ostru zarezu. Predstavlja dejstvo odločilnega pomena, ker pričinja novo zgodovinsko s'ntezo, novo vodilno pravilo omike sveta.

Pestre demokracije, številni otenki nezvestega boljševizma, bojazljivci in razkrakajoči kapitalizem, nasilne frakcije socialkomunizma, ki so se zarotile za uničenje vseh duhovnih vrednot, ter za vsem tem skupine disidentskih sil, temna sila masovstva, to so glavni sovražniki, ki se jih je Mussolini lotil in vrgel v prah ter odprl dohod za potreben razvoj revolucije ne samo v okviru Italije, temveč vse Evrope.

Tega 3. januarja so bile izrečene premise, sedanje vojne in določeni njeni visoki cilji. S tega stališča se lahko reče, da predstavlja ta govor zadnji najvišji razvoj borbe med dvema svetovoma, ki je dobil tedaj v tem govoru svoj prvi jasen pečat.

Na mestu notranje opozicije proti fašizmu stoji sedaj vse nasprotovale sile starega sveta v boljševiški Rusiji in v demoplutokracijah anglosaskih narodov, samo da prizorišče ni več le Italija in vrsta omike, ki jo izraža, namreč omike dela proti slepi oblasti zlata, temveč življenje, še več, bistvo cele Evrope in socialna sestava skoraj vsega sveta.

Je v zvezi s samim svetovnim redom in naravo, da morajo nove ideje zmagati s svojim revolucionarnim vzgonom, namreč s poživljanjem proti idejam in silam, ki so živele in dolgo delovale v času. Kakor je Mussolinijev očičevalni veter odp hal pred 18 leti s političnega in moralnega obzorja Italije vso prodovino in vse razbitine starih frakcij in usmeril fašistično revolucijo proti njeni velikii usodi, tako bodo boreče se generacije nove fašistične in narodnosocialistične Evrope neizprosno uničile utrjene postojanke, ki branijo položaje starega sveta.

3. januarja 1925, osnovni datum triumfa Mussolinijeve revolucije, je tudi topilnik, v katerem zgodovina tali in preoblikuje lice nove človeške dobe, ki se bo kovala ob evropskem edinstvu in ob večji pravičnosti med narodi. (Il Piccolo)

Nezlomljiv duh italijanskega naroda

Madrid, 1. dec. s. V listu »Arriba« poudarja Herraiz, da večina italijanskega naroda doumeva glavno važnost vzhodne fronte in da je protiboljševiška križarska vojna pri srcu vsakemu Italijanu. Enako splošno je tudi prepričanje, da so boljševiški ustvarili drugo fronto za Anglijo, ne pa Anglija za Moskvo. Članek se zaključuje s poveljevanjem italijanskega junaštva na vzhodni fronti.

Rim, 1. jan. s. Švedski list »Dagens Nyheter« poudarja v dolgem dopisu iz Rima, ki ga je napisal neki Hamrin, da se morala Italijanov izkazuje spricho letalske nevarnosti. Italijanska uradna poročila so lakonična, piše dopisnik Govorijo o veliki ali neznamni škodi ter navajajo številke mrtvih in ranjenih. Toda ustna obvestila izpopolnjujejo to, kar povedo vojna poročila. So prijatelji v Turinu, Genovi, Neaplju in Palermu, ki pišejo ali obiskujejo, in podrobne vesti o učinku bombardiranja se razširjajo povsod. Pričanja potnikov so deloma v protislovju, ker vsak posameznik drugače gleda na stvarnost. Vendar ima človek občutek, da Italijani preživljajo v tem trenutku zanimiv psihološki proces. Pred dnevi je pisec teh vrst srečal nekoga neapeljskega profesorja v Rimu, ki je precej kritično posmatral položaj svojega mesta. Najbolj značilno v izjavah tega profesorja pa je bila potrditev, da so bombardiranja Neaplja samo še bolj utrdila duh prebivalstva. Ni manjkalo manifestacij sovražstva proti sovražniku.

Tudi »Svenska Dagbladet« objavlja članek svojega rimskega dopisnika z datumom 29. decembra, ki piše, da stopa Italija v leto 1943 z jasnim občutkom, da bo novo leto hudo in da bo zahtevalo največje napore in žrtve, toda tudi s prepričanjem, da bo to leto odločilno za zgodovino. Zaradi tega vlada povsod trdna volja po največjem vojnem naporu. Moderno vojna je prišla do srca Italije. Italijanski narod je prejel preizkušnjo. Kljub bombam in razdeljanjem, kljub bolečinam ob izgubi obširnih afriških predelov, kjer je Italija zastavila ogromno delo, je italijanska morala ob koncu leta intaktna. Razpravljajha o položaju seveda kažejo vpliv narodne propagande, imajo pa tudi značaj prirojenega in svobodnega presojanja Italijanov ter so najjasnejši dokaz prepričanja naroda, da gre zdaj za vojno na življenje in smrt naroda v bodočih stoletjih. Neke tuje trditve o razpoloženju italijanskega naroda ob izbruhu vojne izginjejo spricho današnje stvarnosti. V članku se v nadaljnjem prikazuje učinkovito delo, ki ga opravlja fašizem.

Madrid, 1. jan. s. V bilancah glede na evropski položaj v 1. 1942 poudarjajo listi, da je bil učinek, ki so si ga Angleži in Američani obetali z izkrcanjem v francoski Afriki, uničen zasedbo Tunisa, Bizerte in francoske obale po četah Osi. Glede borbe na vzhodni fronti poudarja tisk, da se boljševiška ofenziva, čenrav se vodi s popolnim prezirno človeškega življenja, razbija ob neomajnem odporu nemških, italijanskih in zavezniških armad in da bodo ogromne izgube rdečih imele važne posledice.

Zlasti glede na Italijo podčrtava tisk žilavo hrabrost vojske in italijanskega naroda, ki je bolj kot kdaj trdno odločen boriti se do odločilne zmage, ter poveljuje junaštvo, s katerim Italijani vodijo zmagovito najtežje borbe ob Donu. Italija je navzoča na vseh frontah, pišejo listi in kljub upanju in propagandi Angležev in Američanov jo ne bo moglo ničesar nikoli odtrgati od zavezniške Nemčije. Tisk se izogiba napovedim za bodočnost, soglasno pa podčrtava, kako obupen je položaj Anglosasov zaradi izgube ladijske tonaže, od katere je lahko odvisna odločitev v vojni.

Japonski uspehi na bojiščih

Tokio, 31. dec. s. Ob drugem vojnem letu gleda Japonska s ponosom nazaj na 365 preteklih dni, v katerih so njene oborožene sile dosegle zmagovite uspehe in ujele 420.000 sovražnikov. Ob pričetku drugega vojnega leta so Japonci še bližje 22.170 junakom, ki so žrtvovali življenje, in 42.576 ranjenecem, ki jih najljubše največje neugujejo. Ob novem letu je japonski narod občutil sklep, da se bo hrabro boril za dosegso zmagoe.

Tokio, 2. jan. Listi poudarjajo velike uspehe Japonske na vseh frontah v vzhodni Aziji v preteklem letu in napovedujejo, da bo Roosevelt v tem letu povzreč obupne poskuse v brezplodnem upanju, da bi izbrisal iz spominja poraze Amerike zlasti na morju in da bi pričel svoje volilno kampanjo pred predsedniškimi volitvami v prihodnjem letu. Listi poudarjajo, da si je Japonska osvojila neomejene gospodarske viire in da bo še bolj sposobna voditi vojno in zadajati sovražniku nove udarce. (Il Piccolo)

Visoki komisar obiskal umetnostne razstave

Ljubljana, 3. januarja
Včeraj popoldne je Visoki komisar obiskal razstave slovenskih slikarjev in kiparjev. Spremljala sta ga predsednik Narodne galerije dr. Windischer in prof. Mesesnel ter razstavljalci.

Ekse Grazioli je obiskal najprej v Jankopčevem paviljonu razstavo slikarjev Mušiča, Sedeja in Črnogorca Zoniča. Pomudil se je v prostorih paviljona ter čestital umetnikom k uspehi razstavi. Nato je Ekse Grazioli obiskal Obersnelovo galerijo, kjer so razstavljena dela slikarja Franca Pavlovca. Spričo teh del je izrazil svojo pohvalo in občudovanje.

Končno je Visoki komisar odšel v Oražnov salon, kjer so razstavljene kipi Tinaeta Kosa in slike Frana Miheliča. Tudi dela teh dveh umetnikov je Ekse Grazioli pohvalil.

Odmevi Hitlerjeve novoletne poslanice Izmišljotine anglosaške propagande brez podlage — Neodkritičnost anglo-ameriškega zaveznitva

Berlin, 2. jan. Hitlerjev novoletni proglasin proglasil sefov oboroženih sil, pripomnija v takojšnjih pristojnih krogih, ne potrebujejo nikake posebne razlage. Prevladujoči motiv je — zmaga, gotovost zmage, gotovost, ki se opira na vidne in preverjene elemente.

Med glavnimi elementi te resničnosti so vojaški in politični uspehi, ki so jih Nemčija in njeni zavezniki dosegli v zadnjih dvanajstih mesecih in ki jih nihče — ni v sovravnem taboru — ne more zanikati. Tako imenovani »zdržani narodi« sicer lahko postavijo nasproti tem dejstvom tudi skromno bilanco boj ali manj pozitivnih uspehov, ki so jih dosegli za ceno zelo tuda h žrtve v razdobju od oktobra do decembra. Vsi ti uspehi pa so izrazito lokalnega značaja, ki vsakakor ne morejo odločilno vplivati na potek dogodkov, medtem ko so uspehi, ki sta jih dosegla orožje in diplomacija osi, ustvarili vse pogoje za doseg končnega cilja: zmage.

V Londonu in Washingtonu vsakakor niso prepričani o tem, kar so šed pred nekaj tedni proglasili z vsem hrupom, da je namreč »vojna stopnja sedaj v fazi osvoboditve«. Če bi bili zares prepričani o tem, bi se ne posluževali propagandnih zvijač, predvsem pa ne astronomskih števil, s katerimi so bombardirali svet v svoji propagandi ob koncu leta. Čisto odveč je trdit, da so na primer lani zgradili, recimo, 40.000 letal in 60.000 tankov, medtem ko jih bodo letos zgradili še 75.000 letal in 90.000 tankov. Svet že ve, kaj pomenijo te astronomske številke. Sile osi, piše eden izmed najbolj znanih nemških publicistov Schwarz von Berk, se nikdar niso zatekale k številkam in so se omejevale od časa do časa le na to, da so objavile kak odstotek, ki naj bi prikazal gospodarsko in vojaško silo evropske trdnjave, glede katere si anglosaška koalicija še dela utvar, da bi jo mogla zavzeti. Številke so postale, da tako rečemo, posebnost ameriških in britanskih iluzionistov, medtem ko so bile nad dvajset let posebnost Sovjetske zveze.

Zlasti ne pozna nobene meje več v pogledu števil zvezdnata republika. Tudi za konec leta si jih je nekaj izmislila, da bi z njimi narkotizirala tudi najbolj zakrknjene skeptike, vključno tiste, ki ne prikrivajo svoje zaskrbljenosti zaradi neugodnega razvoja podmorniške vojne. In tako je polkovnik Knox napovedal, da bodo v prihodnjem letu torpeda uničena kot nevarno orožje, vodja ameriške letalske proizvodnje pa je izjavil, da bodo združeni narodi spomladaj vrgli v borbo na deset tisoče štirimotornih bombnikov.

Angleži so nekoliko bolj previdni. Najbrže zato, ker so jih nekatere bridke skušnjice izizodirale. Zanimiv je zlasti letni obračun londonskega »Timesa«. Medtem ko je ta list pred letom dni objavil, da je bila v preteklem letu (1941) najpomembnejša mednarodna osebnost Roosevelt, medtem ko je bil leta 1940 junak leta Churchill kot zmagovalec bitke za Anglijo. Na vprašanje, katera je bila najodličnejša osebnost v letu 1942, odgovarja »Times« brez pomislekov: Stalin, ki ni le prekrizal vse Hitlerjeve ofenzivne načrte, temveč je zadal tudi pomembne udarce nekemu vojnemu stroju. Junak številka ena v preteklem letu je bil torej po pisanju tega londonskega lista rdeči diktator, ker je znal leta 1942 držati pokonci vzhodno bojišče, kajti porušenje tega bojišča bi omogočilo kontinentalnim silam, da se spravijo nad anglosaško koalicijo.

V zvezi z novoletno Hitlerjevo poslanico je sotrudenik glavnega glasila nemških oboroženih sil napisal zanimiv pregled sedanjega svetovnega položaja, v katerem najprej opozarja na odmevi Hitlerjevih izjav, zlasti o sovravnosti do nasprotnika, ki so ga teroristični napadi na civilno prebivalstvo obnem s sadiščinami načrti o uničenju Nemčije le še podžgali. Na te napade in načrte odgovarjata nemški in italijanski narod še z večjim sovravnost, ki postoterja vse napore za doseg končne zmage. List piše: »Tak cilj izključuje seveda sleherni možnost kompromisa. Borba, ki se vodi, je borba na življenje in smrt. Ta borba se mora spremeniti v dvoboj do zadnje kaplje krvi. Eden izmed obeh mora propasti! Propadli bodo naši sovravniki, demoplutokratska koalicija in boljševizem. Nemški narod prav dobro ve, kaj ga čaka, če bi se za hip prepustil svoji slabosti: katastrofa bi bila v tem primeru nezbena.«

Pisec podaja nato nekaj zanimivih ugotovitev. Anglijo in Ameriko, pripominja med drugim, vodita isti imperialistični imperativ, kajti obe stremita po nadvladi nad svetom, po političnem, vojaškem in gospodarskem nadzorstvu nad vsem svetom. Jasno je da se more to uresničiti le na škodo ene izmed njiju, odnosno na škodo enega izmed imperializmov, ki tvorijo danes anglo-ko-boljševiško koalicijo. Nekaj primerov medsebojne tekme smo doživeli prav v zadnjem času v Afriki, kjer si hočeta Anglija in Amerika na škodo Francije zagotoviti ozemlje, ki naj bi tvorilo nekakšno nesdomestilo za njune izgube v vzhodni Aziji.

Sicer pa smo si mogli biti na jasnem o globokem konfliktu med obema veselilama že odtlej, ko je Churchill podal svoje znamenite izjave v odgovor na ameriško tezo: »Doba britanskega imperalizma in angleškega kolonialnega cesarstva je minila in začelo se je ameriško stoletje, v katerem ne bo več mesta za takšne ureditve.«

Danes se nam ta tekma prikazuje že kot stvarnost, ki se čimdalje bolj razvija. V latentnem razvoju pa je še drug konflikt med Londonom in Moskvo odnosno med Washingtonom in Moskvo. V bistvu torej tvorijo veliko anglosaško-boljševiško koalicijo tri veselile ki se med seboj smrtno sovražijo. Zato je nesmiselno pričakovati, da

bi mogli ti trije tekmecei nekoga dne trajno organizirati Evropo in svet. Zmaga anglosaško-boljševiške koalicije bi imela za posledico nov svetovni konflikt, tretji in najstrašnejši. Pri njem ne bi več šlo za reševanje malih teritorialnih vprašanj, temveč za razdelitev vsega sveta. Kakor v tridesetletni vojni bi Nemčija tudi v tem primeru postala eno izmed glavnih bojišč, zmaga osi pa bi elimirala za vselej vsa ta nezdravljiva in nepomirljiva tekmovalja med tremi velikimi imperializmi in bi zato pomenila najzanesljivejšo jamstvo za trajen mir in zares boljšo bodočnost.

Sedaj je na evropski celin še nekaj oaz miru, a tudi te bi bile zapletene v vojno, če bi se sovravniki posrečilo vdreti v evropsko trdnjavo. Zato je danes sleherni Evropec postavljen pred izbiro: Ali se hoče vrstiti med elemente obrambnega bloka osi ali pa se spriznati z mislijo t talnega zatona zapada, kar bi ne imelo za posledico le kolektivne, temveč tudi individualno katastrofo. (Il Piccolo.)

Leto preizkušnje za Ameriko

Stockholm, 2. jan. V uradnih in diplomatskih krogih v Washingtonu, piše ameriški dopisnik agencije Bulls, menijo, da bo leto 1943. leto velike ognjene preizkušnje za Združene države, ker se bo izkazalo, ali so sposobne izvesti učinkovito ofenzivo proti osi, tako v Evropi kakor na Daljnem vzhodu. Zdi se pa, da se v teh krogih izražajo precej skeptično glede zavezniške zmage v 1. 1943. Z drugimi besedami pripravljajo se ameriško javno mnenje, da ne bo pričakovalo velikih stvari o1 zavezniškega orožja v letu, ki se je pričelo in govori se že o 1. 1944. kot o odločilnem letu.

Glede vprašanja nevarnosti podmornic osi danes odkrito izjavljajo, da je ta nevarnost večja kakor klaj prej in da bo »zadala ameriški plovbi še hude nevšečnosti. Za sedaj podčrtavajo s pristojne strani, se ni dosegel kljub naporom za omejitve in odpravo podmorniške nevarnosti noben pozitiven uspeh in edin poskus za zboljšanje položaja je pomnoževanje konvojev in spretnost pod pogojem, da je zadostno število edinic za to na razpolago. (Il Piccolo)

Davki na plače v Ameriki

Lizbona, 2. jan. Od 1. jan. dalje je začel ameriški narod, kakor pišejo ameriški listi, plačevati še 5% od svojih stalnih prejemkov in svojih rent, da bo podpiral vojne načrte Zedinjenih držav. Značilno je, da se bo ob enem s temi novimi bremenji še v tem mesecu začelo tudi racioniranje raznih življenjskih potrebščin. Med racionirano blago spadajo v Severni Ameriki tudi zelenjava in razne vrste konzerv. (Piccolo.)

Črna bizza s stanovanji v Angliji

Stockholm, 2. jan. Londonski dopisnik lista »Stockholms Tidningen« piše, da bo novo leto prineslo angleškemu narodu dolgo vrsto novih žrtve in odgovodi. Vprašanje stanovanj se je izpremenilo v pravo tragedijo ne samo v velikih mestih, temveč prav za prav po vsej Angliji. Nešteti množicam oseb, ki so ostale brez krova nad glavo zaradi bombardiranja, so se pridružile še težave zaradi nastanitve beguncev in vojakov, ki jih je iz dneva v dan več. Razmere so se tako poslabšale, da v Londonu že deluje prava in posebna črna borza za opremljene sobe. Vse bolnišnice so natrane preko določenih mej in zmanj si odločilni ljudje belijo glave, kam naj bi spravili pod streho bolnike, predvsem pa porodnice, ki so zaradi odsotnosti njihovih mož na frontah navezane samo na bolniško postrežbo. V javnosti je zadnji čas zapustilo zelo neprijeten vtis, da so se morali 17letni mladeniči javiti na vojaški pregled in nato tudi oditi na fronto, ne da bi bili izpolnili 18. leto starosti. (Piccolo.)

Argentinski protest v Washingtonu

Lizbona, 2. jan. Severnoameriška vlada je izjavila, da je sporazumna z angleško vlado in da izrečno obžaluje, ker vzdružuje Argentina diplomatske otnose s »sovražniki človeštva« kakor je rečeno doslovno v uradni noti, ki jo je objavila Bela hiša. Zaradi tega je Argentina tudi severnoameriški vladi poslala energičen protest, v katerem je podčrtala, da je Washington izrekel sodbo o mednarodni politiki Argentine, in da je ta solba v nasprotju s sklepi pan-ameriške konference pred letom dni, po katerih lahko razne vlade zavzemajo svoje stališče do osi, ki popolnoma ustreza njihovim interesom v teku te vojne.

Doznava se, da je kancelar Guinazu sprejel angleškega opravnika poslov, kateremu je ponovil, kako je argentinska vlada presenečena zaradi izjave iz Londona, pred katero ni bilo dano nobeno uradno poročilo po diplomatski poti. (Il Piccolo)

Nemško posojilo Turčiji

Berlin, 2. jan. S DNB obvešča, da sta po ugotovitvi postopka za podelitev kredita in po določitvi tipov in količine orožja, ki naj se dobavi, minister Clodius za Nemčijo in generalni direktor v zunanjem ministrstvu Faik Hozar za Turčijo, dne 31. decembra 1942 podpisala dokončno pogodbo, ki potrjuje prejšnjo iz junija 1942 in daje Turčiji na razpolago posojilo 100 milijonov mark za nabavo vojnih potrebščin.

Potopljen angleški rušilec

Lizbona, 1. jan. S Angleška admiraliteta objavlja uradno, da je bil potopljen angleški rušilec »Blean«. Ta rušilec je bila edinica novejšee gradnje.

Opozorilo

Visoki komisariat objavlja: Prebivalstvo pokrajine se opozarja, da upošteva obveznosti, ki jih nalaga § 19. zakona o državnih cestah, §§ 25 in 67 zakona o avtonomnih cestah, čl. 1, 9 in 11 naredbi o čuvanju javnih cest ter §§ 62 in 75 cestnega pravilnika mestne občine v Ljubljani glede čiščenja snega na javnih prostorih in na zasebnih zemljiščih.

Poleg obveznosti, ki jih imajo v tem pogledu občine, so tudi lastniki, upravitelji ter čuvaji zgradb in drugih nepremičnih objektov ob cestah dolžni odstranjevati sneg s hodnikov in pešpoti po vsej dolžini nepremičnine. Kadar pomrzje, morajo hodnike in pešpoti posipati s peskom ali pepelom ali z žaganjem. Sneg se ne sme odmetavati v odtočne kanale, niti v kanalske odprtine in niti na tere tramvajске proge. Sneg, ki je očiščen z dvorišč ali streh ali je sam padel s strehe, se ne sme odložiti na ceste, temveč se mora odpeljati na mesto, ki ga zato določi občinsko oblastvo.

Klor bi opustil izvršitev teh zakonskih določb ali jih po brezuspešnih svarilih vztrajno zanemarjal, bo te ukrepe izvedla občina na njegove stroške.

GLEDALIŠČE

DRAMA
Torek, 5. jan.: ob 17.30: Oče, Red A.
Sreda, 6. jan.: ob 14.: Petrkove poslednje sanje, Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30: Primer dr. Hirna. Izven. Cene od 15 lir navzdol.

OPERA
Torek, 5. jan.: ob 17. uri: Sestra Angelika, 7. simfonija. Izven. Cene od 24 lir navzdol.
Sreda, 6. jan.: ob 16.: Slepa miš, Opereta. Cene od 24 lir navzdol.

Radio Ljubljana

PONEDELJEK, 4. JANUARJA 1943-XXI
7.30: Lahka glasba 8.00: Napoved časa; poročila v italijanskem. 12.20: Plošč. 12.30: Poročila v slovenskem. 12.45: Pesmi in naprevi. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanskem. 13.15: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenskem. 13.20: Glasba in pesmi, orkester vodi dirigent Segurini. 14.00: Poročila v italijanskem. 14.15: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijancec. Simfonična glasba. 15.00: Poročila v slovenskem. 17.00: Napoved časa; poročila v italijanskem. 17.10: Prinos iz rimskega gledališča »Eliseo«. Koncert organizira Rimska Kr. Filharmonična akademija: Koncert Milanskega godalnega kvarteta. 19.00: »Govorimo italijansko«, poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenskem. 19.45: Valčki. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanskem. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenskem. 20.45: Simfonično-vokalni koncert, vodi dirigent A. Paoletti. 21.50: Simfonični koncert, vodi dirigent La Rocca Parodi. 22.45: Poročila v italijanskem.

Objave

— Osebné izkaznice. Po naredbi Visokega komisarijata morajo imeti vsi moški v starosti od 15 do 50 let osebno izkaznico. Zato mestno poglavarstvo opozarja vse moške, rojene 1. 1927. in 1928., naj si priskrbe osebno izkaznico najkasneje ko dopolnijo 15. leto.

— Za mestne reveže je podarila 300 lir ga. Marija Zajec iz Stritarjeve ulice; g. Anton Koritnik, lastnik hotela Sion, je v počaščenje spomina g. J. Podobnika, elektromonterja, nakazal 100 lir. Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

Delavnost Dopolavora

Za vojne ranjence, Dopolavoro v Ravazzone di Morij, pokrajina Trento, je nabral 40 paketov tolažilne vsebine, ki jih je podaril vojnim ranjencem v bolnišnici trentinske posadke. Ta tovariški dar je izzval med bojevniki iskreno hvalečnost do organizatorjev akcije.

Dopolavoristični »medeni tedni«. Narodna ustanova Dopolavoro je določila tudi letošnje množico nagrad za novoporočene dopolavoriste. Prav tako bodo prirejena pročna potovanja in bodo novoporočenci deležni tudi vseh ostalih ugodnosti.

Delavnost Dopolavora v Materi. V pokrajini Matera je Dopolavoro nenavadno delaven in socialno pomoč, ki jo je Duce določil. Napredek je bil zadnje dni zabeležen zlasti v pogledu »vojnih njiv«. Med obdelovalce je bilo razdeljenih 130 zavojev z različnimi semeni. Z največjim uspehom se tudi nadaljuje zbiranje kovinskih odpadkov.

»Diletantski večeri v Zari.« Diletantski večeri, ki ga je bil organiziral Pokrajinski Dopolavoro v Zari v gledališču GIL-a, je izzval veliko navdušenje med številnimi gledalci, ki so mu prisostvovali. Umetniki so dovršeno podali pester spored in bodo najvažnejše pevske in glasbene točke v najkrajšem času oddajali po radiju.

Očala (črn okvir) izgubljen včeraj od Novinarskega doma (Preveda) do Kongresnega trga. Najditelja prosim, da naj jih odda: Kongresni treg 4, I. nadstr.

Ravnič Vincenc

vlakovodja
Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek 4. januarja ob 1/3. uri popoldne z Žal — kapele sv. Krištofa — k Sv. Križu.
Ljubljana, 1. januarja 1943.

ZALUJOČA ŽENA, OTROCI

ter ostalo sorodstvo

Nedeljska kronika

Ljubljana, 3. januarja
Spet nam po oknih cvetejo ledene rože. V soboto zjutraj smo namerili najhujši mraz v zadnjih tednih, toda čez dan se je vremen spet nekoliko omehalo. Od jutranjih —7.2 C se je dvignilo živo srebro na —1.8 C. V noči na nedeljo je spet pritisnil mraz in smo v nedeljskem jutru zabeležili —6 C.

Mraz je osrežil sneg, da ima mladina v nedeljo svoje veselje s sankanjem po tivoljskih in golovških pobočjih. Se marsikateri odrasli se pridruži prijetnemu razvedrilu v sveži beli prirodi. V ostalem pa v mestu samem kmalu ne bomo imeli več snega, ker ga dan za dnem pridno sprav-

ljajo na vozove in nato v Ljubljano. Tudi drsalci imajo zdaj svojo sezono. Mladina s periferije pa zvesto streže staramu običaju koleđovanja. Mnoge trojice »kraljičkov« brez razkošja patrolirajo dan za dnem po Ljubljani in prepevajo svoja stara voščila. Po večini povsod dobro odrežejo in dobijo poleg noviča tudi kaj podzob, da se včasih kar sporečejo in sprekljajo. Božično drevesce in jaslice bomo obdržali še do Treh kraljev, nato pa bo naše letošnje božičevanje pri kraju. Nastopil bo izredno dolg predpust, v katerem želimo, da bi stopilo pred oltar mnogo brhkih ljubljanskih parov.

Namesto sportne rubrike

Kako delujejo in zadevajo »Stuki«

Čitatelji vojnih poročil imajo gotovo vsak dan pred očmi odstavke, ki se nanašajo na delovanje strmoglavnih letal ali kratko imenovanih »Stuka« ter se nehotе vprašujejo, kako je mogoče, da letala, ki se v strmem padu z vrtooglavo brzino spuščijo proti zemlji, s tako natančnostjo zadevajo določene cilje.

Tudi nasprotniki Osnega orožja so zadnji čas edini v tem, da letala »Stuka« — tako se zdaj splošno imenujejo bombniki strmoglavci Junkersovega tipa — dosegajo izredno velike uspehe prav zaradi tega, ker njihovi piloti tako odlično merijo mimo tega, da so ta letala izredno pripravna za napad in so tudi oborožena s tako uničujočim razstrelivom, da je vsak cilj, ki ga izberejo, obojen na popolno uničenje. Zanimiva je podrobnost, da imajo »Stuka« s seboj eno samo bombo, ki je seveda primernega kalibra sorazmerno z letalom, ki jo prevaža.

Ce hočemo razumeti, kako namerijo ti letalci svoje aparate na določene cilje, moramo vedeti — tako pojasnjuje stvar v zanimivem sestavku agencija »Central-Europa« — da ta letala izvirajo v svoji prvotni izdelavi od lovskih letal. Prva vrsta strmoglavnih letal, ki jih je izdelala Nemčija, Henschel »HS 123«, so bila lovška letala, ki so bila na poseben način prirejena za spuščanje v strmoglavnih poletih, predvsem po močnejši konstrukciji.

Junkersovi tip, predvsem najbolj znana vrsta »JU 87«, izvirajo prav tako iz dvo-sedežnih lovskih letal, vendar so grajeni po svoje, predvsem z namenom, da bi delovali kar se da natančno v strmoglavnih poletih. Ta letala so zelo podobna lovskim enokrilnikom z enim motorjem in so najmanj tako hitra in okretna kakor ostali lovci. Strmoglavna letala imajo enake naprave za merjenje kakor lovci, kar bi se zdelo na hitro morda neutemeljeno, vendar pa so te naprave prav tako po-

trebne tudi lovcu, ki v svojem delovanju ni določen samo za dvoboje z nasprotnimi letali v zraku, temveč mora po potrebi poseči tudi v borbo z obstreljevanjem iz najnižje višine ali pa tudi neposredno med oddelke na kopnem. Ta način bojevanja iz zraka je bil znan že v prvi svetovni vojni, vendar je bil sedaj s pomočjo modernejšega orožja in boljših tehničnih pripomočkov močno izpopolnjen.

Na letalih »Stuka« sta strojnica in mali top nadomeščena z bombo, kar še povečuje učinek njihovega posega na cilje na zemlji. Skušnje so pokazale, da zadevajo strmoglavna letala mnogo natančneje kakor pa bombniki, ki priletijo od daleč nekod in spuščajo svoj tovor na določeni cilj iz več tisoč metrov.

Pri »Stuki« je pilot sam ob enem tudi strelec, ker je prav tako kakor v lovskem letalu in že zaradi tega je razumljivo, zakaj morajo biti naprave za merjenje na teh aparatih prav tako odlične kakor na lovskih. Dejansko ima vsako strmoglavno letalo kar dve napravi za merjenje, eno običajno optično in drugo še za rezervo, ki jo uporablja samo tedaj, če bi se prva pokvarila. Glavna naprava te vrste je prirejena tako, da se je pilot lahko poslužuje z obema odprtima očesoma. Razen tega ima napadalec s »Stukom« še to prednost, da odvrže svojo bombo le nekaj sto metrov daleč od zemlje, pri čemer je pot od letala do cilja razmeroma kratka in bomba skoraj nikoli ni izpostavljena vplivom iz ozračja. Zato zadevajo strelci »Stukov« skoraj brez pogreške.

Kadar so »Stuki« odložili svoje smrtonosno breme, se lahko — pišemo čisto kot laiki — spremenijo v navadne lovce ter nato sodelujejo dalje z oboroženimi silami na tleh, pri čemer jim služi še vse ostalo orožje, ki ga v obilni zalogi nosijo s seboj tudi za obrambo in še bolj za napad.

Iz Spodnje štajerske

Nesreče. Levo roko si je zlomil 35letni pomožni delavec Anton Vučak iz Sv. Trojice. Palec leve si je oleskel 33letni gozdni delavec Jurij Marinšek iz Smolnika, 51letna postrežnica Rozalija Babičeva iz Maribora si je pri padcu zlomila rebro. Pes je ugriznil v desno nogo 52letno preužitkarico Nežo Rajšpovo iz Žikarcev. V delavnici se je poškodoval na levi roki 53letni mizarški pomočnik Štefan Golob iz Pobrežja. Pri padcu si je poškodoval nogo

34letni pomožni stražnik Iven Mlakar iz Gornje Sv. Kungote. Ponesrečence so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Na smrt obojen požigalec. 22letni Mihael Golercar iz Lovreane pri Ptujju je bil pred posebnim sodiščem v Gradcu zaradi požiga kot ljubeleki škodljivec obojen na smrt. V noči na 3. oktobra je svoji delodajalki zažgal stanovanje z namenom, da bi v njem zgorela tudi ona sama. Na srečo ni prišel nihče ob življenje in je zgorel le del pohištva.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo tužno vest, da nas je danes za vedno zapustil naš ljubljani soprog, skrbni oče in stric, gospod

ČESNIK PAVEL

trgovec

v 57. letu starosti.

K večnemu počitku ga bomo spremili v torek 5. januarja ob 3. uri popoldne z Žal iz kapele sv. Nikolaja, k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja.

LJUBLJANA, 3. januarja 1943.

Globoko žalujoci:

KARLA, soproga; VIKTORIJA, hčerka; PAVEL, sin — in ostalo sorodstvo

Po večni mir je odšla naša ljuba majka, gospa

MARIJA SAMEC

roj. KOMPARE
vdova veletrgovca

Po daljši boleznii je lepo pripravljena zatisnila svoje skrbne oči. Na zadnji poti jo spremimo v torek 5. januarja ob 2. popoldne z Žal, iz kapele sv. Jožefa, k Sv. Križu.

LJUBLJANA, 3. januarja 1943.

Žalujoci SAMČEVI
in sorodstvo

Na lov za lisicami

Imel sem komaj dva križa na hrbtu, ko so me seznanili lovci nekega knežjega veleposilstva z raznimi klici in vabili divjadi. Z zajčjim večalom ali s trepetajo, s katerim dozivalom se privabljajo lisice, pa nisem poskušal sreče do 1. 1913., ko sem dobil pravico loviti v vrhniški podobčini Bevke. Pred to vasjo se dviga z barja osamel Kostonjevec, ki je bila v onih letih pravo zatočišče lisic, prihajajočih z obrobnega hrbova po hrano na barje, kjer se je dobila poleg jerebice, fuzana, zajca ali race vsaj žaba ali miš za lačni želodec.

Brez lisice ni bila Kostonjevica nikdar. Včasih se jih je zateklo vanjo in ostalo v njej več. Lisicar lovskega čuvaja Japlja, čigar hiša je stala na robu Kostonjevice, je prignal neko dopoldne k mojemu bratu naenkrat kar tri. Tako mnogostevilni obisk ga je tako zmešal, da se je moral zadovoljiti le z njihovim pozdravom z repom, kajti rep so odnesle vse tri zdrave. V tem lisicjem zatočišču sem prvič poskušal ukreniti zvitorepko s trepetajo. Njihovo prehaditje mi je bilo dobro znano. Tu sem pričakoval po navodilih svojih prej omenjenih učiteljev najprej uspeh.

Zato sem si napravil na počevno rastočem gabru zasilen sedež, ki so ga prikrivale v dovoljni meri veje skoro ob gabru rastoče smreke. Na tleh nisem hotel sedeti, da bi me ne dobila lisica prehitro v nos.

Delal se je komaj dan, ko sem sedel pozno na jesen na svojem lisicnjaku. Bilo je mokro jutro, a megla niso ležale nizko. Ko sem se pripravil in umiril, sem zavekal na večalo. Se danes si nisem na jasnem, ali je bila lisica že itak sama od sebe usmerjena k mojemu gabru, ali jo je res moše vekejanje potegnilo k meni. Komaj so dobro zamrli zadnji žalostni glasovi trepetaje, se je že pokazala navihana glavica lisice med jelševjem pred menoj. Z iztegnjenim črnim smrčkom je vohala po zraku in gledala z nekoliko po strani stoječimi očmi radovedno predse. Četudi sem jo klical, me je njena prikazen tako iznenadila, da sem se nerodno zganil, sicer komaj za spoznanje, toda dovolj za njene privzdignjene, zunaj črne uhlje, katerim ne more uiti najmanjši šum. Hripavo je zabevala in v skokih odbežala v goščo. Naglo sem izpahlil obe cevi, pobral pa nisem ničesar.

Izkušnja uči lovca

Svoje spretnosti v rabi trepetaje sem si bil tako v svesti, da sem naslednje dni najmanj enkrat, če ne dvakrat na teden vokal lisicam, in to ob različnem dnevnem in nočnem času. Videl sem enkrat lisico, ki je kot pes gonila zajca in bevskala za njim. Iz črnih čob ji je molil jezik, uhlja je pritiskala tesno k glavi, rep ji je mahal nad hrbtom. Dozval pa nisem ničesar, ker se tudi lovska sreča ne da prisiliti.

To vabljenje me je naučilo, da je treba pri zovu lisic upoštevati vreme in še marsikaj, pa še to večkrat ne koristi. So dnevi, ko pride lisica na vsako kolikor toliko naravno vabljenje, so pa dnevi, ko je še tako mojstrsko klicanje zaman.

Deževni in vetrovni dnevi so slabi, tudi plundra ni prida, ker tiče lisice v luknjah. Sita lisica se ne odzove, radovednost sama jo prav redko prižene pred cev. Tudi čas paritve ali francja ni ugoden. Slišiš sicer lajanje lisjakov kvav — kvav — kvav in tukanje lisic kef — kef — kef, toda ljubzen je močnejša kot glad in strah. Za vekejanje zajčka se zmeni v tem času redko katera lisica.

Če je v gozdu nemir, je vsako gojenje brezuspešno.

Nenaravno vekejanje odžene lisico, prav tako tudi prepogostno. Slišati se ne sme nikak kovinat prizvok. En sam napačen

glas zadostuje, da posvari nezaupljivo lisico. Posebno starke se dajo težko prevariti. Mladico privabiš, a njen kožuh te ne veseli.

Lisica, ki se je pri zajčjem vekejanju že opekla, ne pride zlepa drugič.

Vabljenje lisic s trepetajo je težje kot s posnemanjem mišjega cviljenja, ki ima večjo vabilno moč kot vekejanje zajca, je pa najbolj uspešno, kadar občutijo lisice glad. Ta jih začne pritiskati na zimo, ko zmruže. Mraz požene miši globlje v zemljo. V zmružilih tleh ne more lisica izkoptati njihovih gnezd. Zabe in ribe so skrite, ptiči so redki. Mlada divjad je odrasla in se zna čuvati.

Nekaj dni mrzlega vremena zadostuje, da postanejo lisice od stradanja pretrgane.

Lisica je roparica, ki misli ostro in dobro sklepa. Njena ušesa ji pravijo, da se čuje vse bolje v tihoti noči. Od mlađeje ve, da pada tema na zemljo v povečane možnosti živalskega preživljanja.

To zna pa tudi lovec in to sem izkoristil tudi jaz.

V zimski mesečni noči

Na trdo zmružen sneg je padlo za prst novine. Mimo kozolca na njivah pred Kostonjevico je spremljal triogelne zajčje skoke enolični lisicji sled in jih mestoma križal. Na belem prtu snega je stalo zapisano, kako je lisica lovila zajca, ki se je skušal rešiti s tem, da je v velikih skokih odskakoval, se vračal v krogu in križal svoje stare sledove. Toda zajec ni imel dovolj moči, hitrosti in prekanjenosti, da bi v tej tihoti nočni borbi odnesel kožo. V grmičju ob jarku med njivami so ležale njegove prednje šape in so bili raztreseni dlačni zgrabki, poškopljani s krvjo.

To znamenje je bilo povod, da sem si izbral kozolec za nočno čakanje.

Večeralo se je, ko sem se sedel pod kozolecem zakopan v seno malodane od prsi.

V daljavi tone sonce krvavorodeče. Senca na zmruženem snegu se plave. Nekaj oblakov zaplameči rdeče, a naglo ugasnejo. Vrane lete v jatah k svojim prenočiščem. Gozd stoji že tiho, mir leži na barjanski ravnici. Iz bevskih hiš mežika v mrak motna luč kmečkih svetilk. Cerkev stoji s svojim belim zvonom na straži kakor bobnarica, kadar izproži kot nebogled svoj dolgi vrat. Mrak se stiska in izginja pred svetlobo vzhajajoče lune. Mesečina pada pod kozolec kot srebrna nebeška dlan. Kmalu so zbrane vse zvezde okrog meseca na brezoblačnem nebu in se svetijo ter žare v raznih barvah. Skoro je tako svetlo, da vidim kakor pri dnevu. Tih je kot v prazni cerkvi.

Ne zebe me še, a čutim, da mraz narašča. Vsak dih mi kaže to.

V enem od barskih tarkov je zavakala raca, nato zopet vse tiho.

Na goli poseki na podsončnem pobočju Kostonjevice ste se pojavili srni. Mimo samotno rastoče, visoke semence stopate proti kopinju ob obrobem smrčju. Tu in tam se ustavite in prisluškujete. V kopinju se začnete pasti. Ostro se odrážata njuni telesi ob temnem smrčju in mečeta dolgi sencni na belo ploskev.

Na srežu je nekaj zapraskalo

Mirno sedim, čakam in pazim. Na srežu je nekaj zapraskalo. Gledam zdaj sem, zdaj tja, da se mi začno od napetega gledanja oči iskriti. Zapreti jih moram, da si jih odpočijem, ker se mi je videl sneg črn, grmovje pa belo.

Ko jih odprem, vidim na snegu čepeti zajca. Približal se mi je za hrbtom. Z glavo kima sem in tja ter voha. Ali išče tovariščico? Ni mi zanj, zato si malomarno povpramim roko, ki mi postaja od mraza trda. Zajec se vzpne na zadnji nogi, gleda nekaj časa izbuljeno nato odcepeta med barjanske jarke.

vnovič. Te že imam, dekle! Zaenkrat sem te pogruntal. Saj vem. Jutri bo prišel s teboj tvoj očka in pojutrišnjem bo že visela ta slika v vaši sprejemnici. Saj se poznamo! Kajneđa?

— Ali ti ugaja? — sem jo vprašal.

— Ah, krasno... Res lepa slika!

Zdaj bo pa prišlo tisto! Jo že imam! No...

— Ze dolgo iščem, mi je rekla vsa srečna, — in zdaj sem našla.

— Končno! — sem vzklilni tudi jaz srečno, da sem vendar enkrat razumel pikrito željo ženske duše.

— Da, končno! se mi je sladko nasmejala, — sem našla primerno barvo za svojo novo šal, ki bo čudovito pristojal barvi moje nove obleke. Sta.

— Ze dolgo iščem, mi je rekla vsa srečna, — in zdaj sem našla.

— Končno! — sem vzklilni tudi jaz srečno, da sem vendar enkrat razumel pikrito željo ženske duše.

— Da, končno! se mi je sladko nasmejala, — sem našla primerno barvo za svojo novo šal, ki bo čudovito pristojal barvi moje nove obleke. Sta.

— Ze dolgo iščem, mi je rekla vsa srečna, — in zdaj sem našla.

— Končno! — sem vzklilni tudi jaz srečno, da sem vendar enkrat razumel pikrito željo ženske duše.

— Da, končno! se mi je sladko nasmejala, — sem našla primerno barvo za svojo novo šal, ki bo čudovito pristojal barvi moje nove obleke. Sta.

— Ze dolgo iščem, mi je rekla vsa srečna, — in zdaj sem našla.

— Končno! — sem vzklilni tudi jaz srečno, da sem vendar enkrat razumel pikrito željo ženske duše.

— Da, končno! se mi je sladko nasmejala, — sem našla primerno barvo za svojo novo šal, ki bo čudovito pristojal barvi moje nove obleke. Sta.

— Ze dolgo iščem, mi je rekla vsa srečna, — in zdaj sem našla.

— Končno! — sem vzklilni tudi jaz srečno, da sem vendar enkrat razumel pikrito željo ženske duše.

— Da, končno! se mi je sladko nasmejala, — sem našla primerno barvo za svojo novo šal, ki bo čudovito pristojal barvi moje nove obleke. Sta.

V daljavi je počil strel. V taki svetlini noči ne more ostati noben lovski tat v postelji.

Cas teče počasi, zato pa narašča mraz hitreje. Zebe me že v ramah, od kod se grize mraz proti prsim, kamor se plazijo tudi od nog.

Porogljivo se mi smeje s širokim obrazom mesec, nagajivo mu prikimavajo zvezde.

Se dva zajca sta prišla pod kozolec na pašo, preden je šlo na polno in je pritaapljala iz gozda na okrajno njivo lisica. Počasi se je premakala k zamrzlemu jarku, a je pred njim napravila ovinek in jo zavila h gnojnemu kupu, ki se je črnil na ajdišču. Najbrž ji ni dišalo tam nič, ker se ni ustavila pri njem, ampak se je potegnila nazaj k jarku. Tu se je usedla, pobesila gobec in nekaj premišljevala. Kakor bi se nečesa domislila, je pogledala proti luni, privzdignila gobec tako, da je tvoril s hrbtom ravno žrto, in začela hripavo lajati.

Ali se je jezila na luno ali ji je izkazovala na svoj način čast?

Njena jezica, odnosno molitev je bila kratka. Vstala je, se stresla in se začela praskati z desno zadnjo nogo za ušesom.

Naenkrat se zdrzne. Pod kozolecem je žalostno zajakal zajec: o-ve-ve — o-ve-ve-ve-ee... Lisica se začne naprej, a obstane in pokloša... Zajček zaplaka še enkrat, a to pot slabo, umirajoče in kratko.

Plazec se se bliža lisica. Dolge noge je skrivila, da so ji izginile v dlaki. Močen, bel cvet ji krasi kožuh, da je videti v mesečini skoro bel. S široko odprtimi očmi motri poželjivo svet. Tu nekje bi moral zajček biti, a nič se ne premika na snegu, saj vidi vendar neverjetno daleč vsako najmanjšo kretinjo, le kar miruje, ne more razločiti.

Ali je morda prevrta? Po živali ne diši, le po snegu, senu in lesu. Zaradi previdnosti je treba položaj preizkusiti z nosom. Zato postoji.

Tu zavili pod kozolecem miška. O tem ni dvoma. Dobro pozna glas in dobro ga je slišala. Nekaj skokov — in pri kozolcu je.

Strel zbliza ni nikdar siguren. Lisica je zamahala z repom v krogu in se kot blisk zaprašila nazaj. Z drugim strelom na primerno daljavo sem zamušeno popravil. Lisica je privzdignila rep, pobesila gobec in delala nenaravno dolge skoke, a je kmalu padla. V zadnjih vzdihljajih so me gledale njene jantarjasto rumene oči, kakor bi bile polne žolja in srda. Bil je lep sramec z izredno močnim česnjem med zadnjima nogama.

Nekajkrat sem noskčlil in si strelal najhujši mraz iz udov. Ko sem deval puško v usnjajo, sem zmoglavno nogačal proti mesecu. Nič več se mi ni režal. Zdel se mi je bledejši, kakor da bi ga bila nevoščljivost. Dr. J. L.

Biagio Pantaleo - Griša Koritnik

Čas in procter

Padalo je listje, bližala se ura — čas mineval hitro; njen pogled drhteč je nekako čudno, skoraj skrivno begal in iskal — zagledal — bližal se naproti.

... O kako je sila, ta nesreča v sreči — ki nikdar se vdale ni še sle grehoti, blazno zadržela in objubovala, blazno je čas za vedno razdeljal obema...

Trda odločitev, nalik dnevu jasna, pa je kot nagonsko njen namen odkrila: in v trenutku motnem, ko naj snov se b'odna strun življenjskih vprav bi dotaknila, je že druga sila, mistična, razsodna, vezana na rok, premoč nad njo dobila, v času in prostoru častno zmagovita.

Fran Pogačnik

Poezija in proza

»Dragi, zlati moj!

Ti moj edini! Ti moja sreča! Ti moje vse! Vsa, prava vse Tvoja in ni je moči, ki bi me mogla odtrgati od Tebe. Kaj je zla usoda v primeri z mojo ljubeznijo do Tebe!

Pišem ti nočjo, da Ti potožim gorje, ki me je zadelo danes, ko sem se vrnila od sestanka s Teboj. Črne slutnje so me spremljale in nad menoj so se zbirali temni oblaki Sivo nebo so zdajpazdaj pretrgali slihi bliski, med groznim grmenjem je celo treskalo. Od druge strani se je pripodil viharen oblak, velik kakor gora, in puhnil vame peklenko vihro, da so mi lasje kar frfotali po zraku. Okrožili so me hudobni demoni in se mi rogali v obraz. Vsa v strahu, razmršena in obupana sem pobegnila v svojo sobico, se zgrudila na posteljo in se bridko razjokala.

O, se slutim nevihte, a se ne bojim. Glej, dragi, vse to je prestala moja duša, odkar se nisva videla. Več prihodnjic! Mama prihaja!

Tvoja Dragica.

P. S. Jutri ponavadi!

N. B. »Da bi le ne bilo kaj hujšega!«

Skopo je življenje v kitajski vasi

Način življenja in dela ter povezanost z emljo, daje kmetovalcem raznih dežel in krajev svojo posebnost. Življenje našega kmeta ni lahko ne bogato. Če ga pa primerjamo s kitajskim, je vendar odločno boljše in zadovoljnejše. Skromnost in prehrana kitajskega kmeta sta izredno velika. Oni, ki to poznajo, se čudijo, kako sploh morejo tako skromno živeti. Napačno je mnenje, da se hrani Kitajec v prvi vrsti z rižem in čajem. To je v njegovem življenju izjemen približek za posebne prilike.

Kitajski kmet ima malo zemlje in le z izredno pridnostjo pridelata toliko, da skromno prehrani svojo običajno številno družino. Tudi njihovo stanovanje je skromno, celo siromašno, kakor je on sam.

Zgodaj, veliko pred sončnim vzhodom, se začneja dela v kitajski vasi. Prva vstane gospodinja, okrog katere se odigrava vse življenje v kitajski vasi. Pripravi juho iz vode in koruzne moke, ali iz moke raznega sočijva. Samo gospodar dobi še nekaj rezin posoljene pese. Po zajtrku odide vsa družina na polje. Gospodar in gospodinja vzameta motike, deca male motičke ali pralce, s čemer pleveljo plevel. Odrasli opravljajo teža dela. Med žitaricami goje zelenjad, katero prodajajo prekupcem, ki zalagajo z njo mesta.

Gospodinja odide okrog desetih domov, da pripravi kosilo, najpogosteje juho, na kateri je zakuhana razna zelenjad. Kosilo prinese gospodinja na polje, poleg pa še lonec vroče vode, da pomilje posodo, iz katere so jedli, pomivko pa popijejo. S tem prihranijo gospodinjini pomivanje posode. Po kosilu odrasli kade in nekaj časa počivajo.

Zvečer začno namakati njive. Namakalni jarki so umetno razpeljani med njivami od bližnje reke ali večje stoječe vode. Vodo dovajajo iz reke ali ribnika v odročne jarke s posebnimi kolemi pa tudi z zajemalkami, kar je zelo naporno. Pozno zvečer se vračajo domov, kjer jih čaka zopet koruzna juha in sočivje. Po večerji sede pred hišami, kade in se pogovarjajo. Gospodinja pomete sobe, nakar se pridruži ženam. Tudi zdaj ne počiva, plete in šiva za svojo družino. Ob času žetve ima gospodinja še posebno veliko dela in skoraj nobenega odmora. Po dnevnem delu mora pogostokrat mleti žito na mlinu, ki je postavljen navadno na dvorišču. Goni ga osel, pogostokrat pa tudi žena sama. Tako ji minevajo v trdem delu

dnevi in leta. Otroci odrasčajo, najstarejši sin se oženi. Stari izroči gospodarstvo mladim, sam in žena delata pridno dalje. Večji in premožnejši kmetje razdele svoja zemljišča med sinove, ali izplačajo denarne deleže. Pri siromašnih prevzame posestvo najstarejši sin, ostali pa si poiščejo delo in zaslužek drugod. Čeprav je življenje kitajskega kmeta težko, je vendar s svojo usodo zadovoljen in trdno povezan s svojo grudo.

Iznajdljivost

»Kako ste pa napravili, gospa, da ostaja zdaj vaš mož zvečer doma?«
»Prav preprosto. Vselej, kadar se je vrnol in sprejelo pozno domov, sem dejala vpol in spanju: Ali si ti, Janez?«
»Pa je pomagalo?«
»Seveda. — mojemu možu je namreč Tone ime.«

Pri neki orkestrski skušnji, ki jo je vodil znani dirigent Hans Richter na Dunaju, je zagrmel nenadno močan zvok iz tube. Richter je skušnjo takoj prekinil in je nesrečnega pozavnista, ki je zagrmel ta prestopek, vprašal, čemu pihava v glasbilo, kadar mu tega treba ni. »V mojem partu je ta nota vendar zapisana!« je odgovoril godbenik. Hotel je dirigentu izročiti part, da ga o tem prepriča, a nenadno je opazil nekaj čudnega: nota, ki jo je bil zapihal, je — odletela... Mož je veled presenečen: »Ah, bila je samo mušica, a jaz sem jo zalgal!«

Ženska na slikarski razstavi

Ke!...? Danes spet na razstavo? Vedel sem, da se Poldka zanima za umetnost, toda odkod naenkrat tolikšno zanimanje in vneva? Ne gre in ne gre mi v glavo. Saj nič ne rečem, človek gre enkrat, dvakrat, trikrat na razstavo, toda kar je preveč je preveč. In danes zopet na razstavo. Nerazumljivo.

Vsako sliko poznam že do podrobnosti. Samo recite kakšno številko in jaz vam točno povem, kje visi tista slika, kaj predstavlja in kako mi je všeč. Vsako podobo imam že tako jasno pred očmi, kakor vidite vi sliko na filmskem platnu.

Tista slika »Ob ptočku«. Ah, koliko svežine veje iz nje. Ali se ti ne zdi, kakor bi v resnici stal ob hrudeem gorskem hudo-urniku? Saj čutiš hladne kaplje pen, ki jih prinaša veter.

Ona posluša. Ne reče nič. Se zvedavo ozira. In spet posluša. Nato pripomni zma-je za glavo, kako more ana sama slika zbuditi v človeku toliko domišljije.

— In nebo, — pripomni ona, — kako lepa lahna sinja barva. Ta tiste oblake se poglej! Nato spet molči, kakor da se je zatopila v umetnino. Hodiva od slike do slike. Kaj novega že ne znam povedati več o teh slikah, ko sva jih že tolikokrat videla. Sicer pa vsak doživlja po svoje. Zakaj bi moral vedno jaz govoriti!

— Lepe barve! vzkligne tu in tam navdušeno. Lahne gubice se ji naberejo takrat na čelu, kakor bi nekaj premišljevala. Toda meni se vedno znova zaveda v možgane misel: odkod vse njeno navdušenje in zanimanje za slikarske razstave? Dokler je

nisem poznal, res ne vem, če je hodila na razstave. Vsaj meni je rekla, da ne. In zdaj; odkod in zakaj naenkrat tolikšno navdušenje? Samo dvoje je mogoče, si pravim: ali misli kupiti kakšno sliko, ali pa... joj, kar težko mi je, če samo pomislim... da se ni zaljubila v kakega umetnika? Pri ženski je vse mogoče. Bog! Samo te nesreče ne! To dekle imam vendar rad in bi ne rad kar tako na lepem končati z njo ali obratno ona z menoj. Fant, torej pozor!

— Povej mi, draga, sem ji rekel prav neprisljivo, — kaj te tako vleče zadnje čase na razstave? Ali se je spominjaš, kako si bila nejevoljna, če sem te kdaj povabil s seboj?

— Pusti me pri miru, mi je v odgovor zamahnila nervozno z roko. Kaj je vendar z njo? To so očitni znaki zaljubljenosti! Stopila je k naslednji sliki. Krasen motiv jeseni v vsej pestrosti barv. Pustil sem jo, naj uživa sama. — Kar je, je, sem si mislil. Pomagati itak ne morem. Tista slika ji najbrž res ugaja, ker vedno toliko časa postaja pred njo. Aha! se mi je posvetilo v glavi. Kaj more biti drugača, kakor da te hoče iznenaditi. Zdad se šele spomnim, kolikokrat me je izpraševala, ali mi je tista slika všeč.

— Poglej samo tisto svežo zeleno-modro barvo potoka. Prav za prav niti ni zeleno-modra... Sploh ne znam opisati te barve. Hm! Umetniki so res čudoviti ljudje. Kakāne barve vidijo v naravi!

Zdad se spomnim, kako je bila že zadnjikrat navdušena nad to sliko. In danes

— Ze dolgo iščem, mi je rekla vsa srečna, — in zdaj sem našla.

— Končno! — sem vzklilni tudi jaz srečno, da sem vendar enkrat razumel pikrito željo ženske duše.

— Da, končno! se mi je sladko nasmejala, — sem našla primerno barvo za svojo novo šal, ki bo čudovito pristojal barvi moje nove obleke. Sta.

— Ze dolgo iščem, mi je rekla vsa srečna, — in zdaj sem našla.

— Končno! — sem vzklilni tudi jaz srečno, da sem vendar enkrat razumel pikrito željo ženske duše.

— Da, končno! se mi je sladko nasmejala, — sem našla primerno barvo za svojo novo šal, ki bo čudovito pristojal barvi moje nove obleke. Sta.

— Ze dolgo iščem, mi je rekla vsa srečna, — in zdaj sem našla.

— Končno! — sem vzklilni tudi jaz srečno, da sem vendar enkrat razumel pikrito željo ženske duše.

— Da, končno! se mi je sladko nasmejala, — sem našla primerno barvo za svojo novo šal, ki bo čudovito pristojal barvi moje nove obleke. Sta.

— Ze dolgo iščem, mi je rekla vsa srečna, — in zdaj sem našla.

— Končno! — sem vzklilni tudi jaz srečno, da sem vendar enkrat razumel pikrito željo ženske duše.

— Da, končno! se mi je sladko nasmejala, — sem našla primerno barvo za svojo novo šal, ki bo čudovito pristojal barvi moje nove obleke. Sta.

— Ze dolgo iščem, mi je rekla vsa srečna, — in zdaj sem našla.

— Končno! — sem vzklilni tudi jaz srečno, da sem vendar enkrat razumel pikrito željo ženske duše.

— Da, končno! se mi je sladko nasmejala, — sem našla primerno barvo za svojo novo šal, ki bo čudovito pristojal barvi moje nove obleke. Sta.

— Ze dolgo iščem, mi je rekla vsa srečna, — in zdaj sem našla.

— Končno! — sem vzklilni tudi jaz srečno, da sem vendar enkrat razumel pikrito željo ženske duše.

V lahki atletiki tekmujejo na 200 m skoraj samo sprinterji. V plavanju je to drugače. Dasi spada 200 m med kratke proge, naletimo tu tudi na srednjeprogas in skoraj lahko rečemo, da imajo več uspeha kot sprinterji: med 10 najboljšimi plavalci sveta na 200 m je pet srednjeprogas, med njimi celo »maratonec« Amano, in pet sprinterjev. Na čelu sta srednjeprogasa Medica in Flanagan, najboljši sprinter Weissmüller je šele tretji. Slovenski prvak ni sprinter Vilfan, temveč srednjeprogas Žizek. Tudi pri Nemcih ima rekord Plath, ne pa Fischer, ki je na 100 m relativno celo boljši od njega.

Najboljši tekmovalci sveta na 200 m so bile: 1. 2:07.2 Medica (USA) 1935. 2. 2:07.8 Flanagan (USA) 1938. 3. 2:08.0 Weissmüller (USA) 1927. 4. 2:09.6 Arai (Jap.) 1939. 5. 2:10.2 Takagami (Jap.) 1939. 6. 2:10.6 Amano (Jap.) 1939. 7. 2:10.8 Hutter (USA) 1937. 8. 2:10.8 Johnson (USA) 1940. 9. 2:10.8 Borg (Sved.) 1942. 10. 2:11.2 Juša (Jap.) 1935. Sledje po desetinkah Françoise Taris (2:12.2) ter Američana Yarets (2:12.3) in Maclois (2:12.4).

Nova imena zvezdnikov

V lestvici je 5 Američanov, 4 Japonci ter 1 Šved. Po točkah so Američani po zaslugi svoje vodilne trojice Medica-Flanagan-Weissmüller daleč najboljši: USA 35, Japonska 19, Švedska 4.

Na čelu je ameriški medicinec Jack Medica. Na olimpijadi 1932 v Los Angelesu se ni plaval, naslednje leto pa je že znižal svetovni rekord slavnega Arneja P... na 1000 y. V letih 1934 in 1935 pa je zbl-

Med

Zaščitena природа

«Rainier National Park» je najlepši zaščiteni predel v Ameriki in vobče med najlepšimi na svetu. Slika je bila posneta ob Rajske jezero, v katerega čisti vodi se zrcalita vrhova Castle in Pinnacles

Bralec se bo gotovo začudil naslovu in njega pomenu. Zato morda ne bo opustil čitanja tega sestavka.

O varstvenih parkih ali zaščitenih redkih rastlin in živali pred iztrebljenjem je gotovo vsakdo kaj slišal. Najbližja je zaščiten planinskega cvetja v Dolini triglavskih jezer. Po vsem svetu sta znana kavkaška zaščita zobra in Yellowstonejski park v Severni Ameriki.

Da ubranijo tudi mrtvi kamen pred uničujočo človeško roko, so poskrbele znanj oblasti. Potreba po zaščiti mrtve prirode se pokaže v največji meri takrat, če je kaka koristna ruda naravno čudo. Kapnike in kristale znamenite baritove jame v Turkestanu v Srednji Aziji, ki so edinstveni na svetu, je neki industrijec popolnoma izropal. Redke krasote privabljajo turiste, ki si očaran ugrabijo kosček tega — za spomin. Podobnih primerov je še mnogo. In kamen, ki raste neprimerno počasneje kakor živa bitja, je zaščite še toliko bolj potreben.

O manjših zaščitenih imamo večkrat priliko slišati. Oblastveno je zavarovana kaka posamezna rudnina, kakšna podzemeljska jama in podobno.

Tako zaščito, a v povečanem obsegu, so uvedli v Južnem Uralu, v mineraloško znamenitih Ilmenskih gorah v bližini si-

birske železniške postaje Mias. Postaja Mias stoji prav ob vnožju Ilmenske gore na bregu Ilmenskega jezera. Takoj za njo se dviga zaraslo pobočje, ki se končuje z južnim vrhom dolgega gorskega hrba Ilmenske gore. Ta se na vrhodu spusti preko hribovite, zarasle pokrajine z raztresenimi jezeri v nepregledno stepto zapadne Sibirije.

Mineraloga zanima rablo hribovita pokrajina z gozdovi in jezeri. Na ta zemeljski kotiček so že dolgo pozorni. Ze iz 18. stoletja so znana imena potnikov, ki so hodili tja po drage kamne in po tinjce (sljudo), ki so ga uporabljali namesto stekla.

V teh gozdovih so skrivališča cele vrste najredkejših rudnin, krasnih dragih kamnov — topazov, akvamarinov, krljotlov in raznih mineraloških posebnosti. Kraj zasluži, da se mu posveti še večja pozornost, zasluži, da ga preiščejo, iščejo in slednjič najdejo tiste skrivnostne pogoje, ki so ustvarili to čudo narave. Za to delo so poklicani strokovnjaki. Oni nadzorujejo raziskovalna dela. V hišici, oddaljeni približno 2 km od postaje, kjer so upravni prostori zaščite, sta tudi muzej in knjižnica, ki pomagata raziskovalcem odkrivati skrivnosti za skrivnostjo. Da niso pri delu ovirani, brani zaščita nepoklicanim, da bi kazili naravo v njeni pristnosti.

Ljudje poljubljajo roko...

Ob silvestrovanju je poljubljanje zelo v navadi, zlasti ko odbije polnoč in nastopi novo leto. Razen tega še ni izumrla šega poljubljanja rok. Ta ima kaj zanimivo zgodovino. Običaj poljuba na roko izvira iz verskih obredov. Kot tak je poljub na roko še dandanes v navadi pri mnogih ljudstvih.

Ob silvestrovanju je poljubljanje zelo v navadi, zlasti ko odbije polnoč in nastopi novo leto. Razen tega še ni izumrla šega poljubljanja rok. Ta ima kaj zanimivo zgodovino. Običaj poljuba na roko izvira iz verskih obredov. Kot tak je poljub na roko še dandanes v navadi pri mnogih ljudstvih.

Stari Indijci so podravljali sonce, mesec in zvezdo tako, da so poljubljali lastne roke. Kadar je sonce vzhajalo, so se metali po tleh in spoštljivo poljubljali svoje roke. Bogati Grki so bogovom žrtvovali, siromasni pa so izkazovali svoje čudenje s poljubovanjem rok.

Od Grkov je prešla ta šega na Rimljane. Nekoč je bil nekoč obdolen bogatjstva ker se gredeč mimo božanstva kipa ni zmenil za ta predpis. V prvih časih rimske republike so le sužnji poljubovali roke svojim gospodarjem. Svobodni Rimljani so si podajali roke in se objemali. Šele pod cesarji so splošno uvedli ceremonizirane poljube na roke. Dvorjani so morali kleče poljubovati cesarju roko ali pa le rob njegove oblacila. Ko se je utrdilo krščanstvo, so si škofje pridržali poljub na roko v

svoje počačenje. Papež Lev Veliki je namesto poljuba na roko uvedel poljub na nos.

Poljub na roko se omenja že v svetem pismu. Salomon pripoveduje, da so se ga poljubovali laščaki. Ko je prišel Cortez v Mehiko, je našel ta običaj med divjaki. Tisot poglavarjev ga je pozdravilo s tem, da so se najprej dotaknili zemlje z rokami in jih nato poljubili. Prvotni pomen poljuba na roko je bil torej mnogo resnejši kakor danes. Poljubovali so bogovom roke, ki so delile blaginjo, simbol božanstva, šele pozneje so poljubovali roke namestnikom božanstev. Polagoma je postajal poljub na roko izraz spoštovanja in ljubezni, dokler ni obstal pri tem kar je dandanes namreč pozdrav mlajših starejšim in moških ženskam.

Od kdaj se ne vsekujemo v roko? Uporaba žepnega roba je postala za človeka naših dni tako sama po sebi umevna reč, da vobče nihče več ne misli na to, kako je bilo nekoč drugače v tem pogledu. A tudi žepni roba ima svojo zgodovino, ki je prav zabavna. Smešno se nam vidi misel, da je bil žepni roba neznani predmet, ki je v starosti Rimu, knezom in kreginjam renesanse nemškimi plemenitostim, ki jih je opeval Walter von der Vogelweide, in drugim. In vendar je zgodovinsko dokazano dejstvo, da je bilo to, kar imenujemo danes žepni roba, še pred štiri sto leti čisto neznan predmet. Še več! Praktično uporabljanje roba je prišlo v rabo šele pred jedva poldrugim stoletjem; dotlej so smatrali roba za šep.

V začetku šestnajstega veka je propagiral neka Benečanka nov modni predmet, ki ga je krstila za «fazoletto». Francozinje so ta toj planile po tej novotariji in so si

dale delati roba iz najdragocenejšega blaga, bogato izvezene, ki so bili zavoljo tega tako dragi, da so si jih lahko privoščili le najimovitejši ljudje. Vsekakor je bil roba luksuzni predmet, zakaj izpričano je, da ni imel tedaj še nobene praktične vrednosti. Nostili so ga v roki ali pa ob pasu kot dobrodošlo igračko. Tako je postal roba sčasoma čedalje bolj dragocen predmet. Sicer je pisal Jean Sulpice leta 1545. v svoji knjigi «Libellus de moribus in mensa convandis»: »Če se vsekujes, ne smes tega stori z rokami. ampak v roba!» Tudi Erasmus Rotterdamski se je zavzel za roba, ko je zapisal, da je vsekovanje v roba nadvse dostojna reč. Kljub temu pa so smatrali to novost za naravnost prekucaško zadevo v predpisih, tičočih se bontona, in so ljudje rajši soglašali z nazori Montaigneja, ki je bil močno nasproten temu, da bi se dale izločevanju iz nosa kakšne predpravice in da bi se nos čistil z blagom, v kateroga bi se ljudje vsekovali. Tako je ostalo pri dobri stari navadi in ljudje so se še dalje vsekovali po svoje, pri čemer so pazili samo na to, da so opravljali ta posel z levico, zakaj z desnico so nosili jed v usta. Gorje tistemu, ki se je pregrešil zoper bonton in je nesel v družbi roba k ustom ali celo k nosu! Gorje mu, ki bi se drznil samo imenovati ta nevsčeni predmet z imenom Teta tudi niso smele stori igračke na odru, celo ne tam, kjer jim je kaj takega predpisovala vloga.

V srednjo Evropo je prišel roba, ki so ga po njegovem italijanskem imenu imenovali «faconetele», šele leta 1584. Takrat se je prvič pojavil med nemškimi knezi, plemenitimi in imovitimi meščani. Ljudstvu pa je bila raba roba zabranjena. kakor izhaja iz nekega draždanskega predpisa v letu 1595. V mnogih nemških mestih (v Monakovem, Magdeburgu in drugod) so celo imeli posebne predpise, kdo sme kupiti roba in koliko mora plačati zanj (merilo je bilo vedno družabna stopnja) — ona roba se je seveda čisto menjavala, ker so bili zelo podvrženi modi. Kraljica Marija Antoineta je morala plačevati za svoje roba po 20 do 25 liver, v današnjem denarju torej po kakšnih 1500 do 2300 lir in pri tem še ni upoštevana kurna moč denarja med tedanjimi časi in sedanjo dobo. Napoleonova žena cesarica Jožefina pa je plačevala samo 80 do 100 frankov za kos. Tej ženski tudi štejejo v poglavitno zaslug, da je uveljavila roba za vsekavanje. Ta trditve ni zgodovinsko dokazana, vendar je gotovo, da je bila Jožefina prva, ki si je upala približati roba v izbrani družbi k ustom. In še vzklik za to je zanimiv! Jožefina je imela precej grde zobe, ki si jih je zakrivala z roba.

Če je dotlej veljalo, da je vsekovanje v roba nesposobno, je mahoma postalo »spodobno, da so se ljudje zelo glasno vsekavali. Pri tem so posnemali glas trobente ali predeje mačke kakor to opisuje de la Mesangere. Šele ko je postal roba vsakdanji predmet, je prišel ob veljavo kot šep in so ljudje tudi opustili razkošno opremo ter so se prilagodili glede oblike in načina njegovemu novemu in pravemu namenu.

Pe ovinkih

Zdravnik: »Vše hčer sem preiskal, gospa Korenova. Nič se vam ni treba bati. Samo vaš poljubi je ne nekoliko spremeni. Kmalu boste stara mati.«

Celso Maria Garatti:

Božiček

Nisem hotel postati Božiček! Čeprav bi bil tako rad šel po svetu z belo preroško brado in polnim košem daril za dobre ljudi!

Okrog bi naletavale nežne in osvežujoče snežinke. Mehkejšje kakor roka ljubice, ki boža s skritim namenom.

Pa naj bo! Ugaja mi osrečevati ljudi z darili. In mi ne ugaja povzročati ran, čaranja.

Jaz lahko to storim, Božiček ne! Ubogi starček, ki ves upogojen pod hvarežno težo stopa med živimi gozdovi iztegnjenih rok.

In daruje, daruje, daruje. Ne zahteva drugega ko trohico hvalečnosti, ki pa je ne bo nikdar deležen, ker nikdar ne prinese, česar si žele ljudje.

»Božiček«, rečejo otroci, »ne pozabi nasti! In Božiček se nasmehne.

»Ne bom pozabil! reče. »Zelite motornih vlakov in oklopnic in punč in armada in platna za vezenje?«

Otroci požro slino in pritrde. Nikdar bi si ne upali, nedolžni ubožci, priznati, da bi rajši imeli zvezke s samimi peticami in pohvalami; da si žele, da bi potresi in poplave porušile vsa šolska poslopja, in da bi nepopravljive nesreče zadelo profesorje in učitelje obeh spolov.

»Božiček! rečejo starčki. »Menda nas ne boš pozabil? Naše brade so dolge in bele kakor tvoja in zobje se nam majejo, da ne moremo grizti.«

»Kje neki?« reče Božiček. »Kje neki? ... Zelite pip iz korenin in nočnih čepic in čipkastih copat?«

Starčki gledajo zmedeno v tla in pritrde. Nikdar bi si ne upali priznati, da bi imeli radi služkinje z zlatenimi bokci, črni mi očmi in bujnimi prsmi.

»Božiček! rečejo uradniki. »Vse leto smo trdo delali! Ali se nas boš spomnil?«

»Pa še kako! reče Božiček. »Zelite lepo, novo oblekco in krane devljke, ki niti preluknjani niso na stopalu in še niso obšli na nadplatu?«

Uradniki privolijo in zdihujoč sklonijo glavo nad svojimi papirji.

Nikdar bi si ne upali povedati, da bi hoteli, da bi načelnika njihovega oddelka zadela kap, nakar bi lahko zavzeli njegovo mesto.

In tako se košara prazni, a nihče ni zadovoljen.

In Božiček, ki je pričakoval navdušenja in radosti, sliši okrog sebe le: »Phal! Ni vredno. Za to, kar mi je prinesel! ...«

In postane žalosten, sila žalosten. Se bolj je upogojen, kakor je bil prej, ko ga je polni koš težil na trudnih ramenih, in nekaj mrzlega začuti v kotičkih dobrih oči.

Da bi bile solze, ne pada na um niti zvezdam.

In tak sreča na ovinku steze maelga, premrlega otroka, malo sirota.

Božičkov koš je prazen. Ničesar mu ne more podariti. Ne pohabljenega pajaca, ne koščka slaščice.

Le skloni se in ga počasi pogladi po čelu.

Otrok odpre velike oči in ga srečen pogleda.

Srečen! ... Ker ga je samo pobožal - Božiček vzdihne! ... Morda ni stopil zastoj na zemljo. Evo, zakaj nisem hotel postati Božiček in nikdar ne bom postal.

Križem sveta

Dva milijona ljudi odide iz Pariza. Pariške oblasti se bavijo z načrtom za izpraznitve pariškega mesta. Proučujejo možnost, kako bi odrinilo iz Pariza 1 do 2 milijona prebivalcev. Če bi se število Parižanov zmanjšalo za 1 do 2 milijona, bi postala preskrba mesta znatno lažja zaradi transportnih razmer. V načrtu je zlasti odhod vseh tistih oseb, katerih navzočnost v Parizu ni nujno potrebna. Parižani naj bi se izselili v Normandijo in Bretanjo.

Huda železniška nesreča v Mehiki. Med Mehiko in Chiquantangu se je primerila po vesteh iz Buenos Airesa huda železniška nesreča, ki je zahtevala 12 mrtvih in 40 ranjenih. V trenutku, ko je bil brz vlak v največjem diru, je lokomotiva skočila s tira in padla 7 m globoko v reko. Nesreča je bila pripetila pri mestecu Iguali.

Družba ponarejalcev oblačilnih izkazne v Franciji. Francoska policija je odkrila v Parizu, Rue de Grenelle, tajno tiskarno za ponarejanje oblačilnih izkaznic. Poglavar ponarejalcev je 52letni Leon Richard, ki poteka iz olične rodbine ter je bil prej letalski častnik. Oblačilne nakaznice so našli pri Richardovi zaupnici Ivoni Hozon. Ponarejalci priznavajo, da so raz-

pečevali točke oblačilnih nakaznic po 50 centimov in da so jih prodali vsak teden okrog 600.000.

Nesreča s svetlinim plinom. V Milanu je pripetila 40letni Luigi Broccardi, njeni hčeri Baldi ter njenemu sinu Valterju nesreča s svetlinim plinom. Plin je uha-jal skozi pokvarjeno cev, zastrupil ozračje v spalnici. Mater in otroka so reševali prepejalji v bolnišnico.

Usoden padeč po stopnicah. Služkinja Marija Segalini iz Milana je šla te dni iz stanovanja v klet po kurivo, padla po stopnicah in si zlomila hrbtenico. Smrtno nevarno poškočevano so odpeljali v bolnišnico.

Katastrofalen požar v Bruggewu. Iz Bruslja poročajo o usodopolni nesreči, ki se je primerila v Bruggewu. V nekem odnotnem zavetišču za otroke je izbruhnil zaradi kratkega stika požar, ki je zagrnul pospeje v velikanske plamene. Nune, ki jim je poverjeno vodstvo zavoda, so storile vse, kar je v človeški moči, da bi rešile hišo in otroke, toda ogenj se je širil s takšno naglico, da ni bilo mogoče večiti vse. Deset otrok je dobilo hude opekline. Smrt je našla v plamenih neka sestra, ki si je prizdevala za rešitev nesrečnih otrok.

jal rekorde kar na debelo (najvažnejša 200 m 2:07.2, 400 m 4:38.7) tako, da je bilo v zadnjem olimpijskem letu na listi svetovnih rekordov od 16 prog v crawlu pri 10 napisano njegovo ime. Zatorej je bil poleg Ficka steber ameriškega olimpijskega moštva. Toda medtem ko je Fick na 100 m čisto odpeval, je on več ko izpolnil pričakovanja rojakov. V ostri borbi z Japoncem Utom na 400 m je zmagal tega sli je priboril tudi dve srebrni kolajni: na 1500 m prosto (19:34.0) in v stafeti Flanagan, Wolf, Macionis, Medica (9:03.0). Naslednje leto je še plaval, toda njegovi časi so bili slabi.

Jack Medica je pravi tip ameriškega tekmovalca. Zbujal je pozornost zlasti po svoji silni postavi. Znan je tudi kot premišljen taktik. Borbo je pričel vselej z lahkim tempom ter je po navadi pustil najprej nasprotnike naprej, zato pa je bil pri koncu tem hitrejši. Na olimpijadi je n. pr. na 400 m prišel v vodstvo šele 20 m pred ciljem, na 1500 m se je pridružil vodčič skupini šele pri 1000 m. Značilen za Medico je izredno nagel vzpon. Svoj veliki talent je hitro razvil in že po kratkem času treninga je rušil svetovne rekorde. Slaba stran takih tekmovalcev pa je v tem, da so običajno nestalni glede forme in čisto odpevajo v najvažnejših trenutkih. O Medici kaj takega ni mogoče reči, saj se je odlično izkazal na olimpijadi v borbi z vso svetovno elito. Vendar nikoli ni zmagal s tako premočjo, kakor bi človek sklepal po njegovih svetovnih rekordih, ki so bili po večini mnogo bolj od prejšnjih, in sicer samo zato, ker je svo-

je boljše čase dosegel s posebnimi pogoji, ustvarjenimi za rekorde: plaval je v najkrajših bazenih, ki jih dopušča FINA (25 y, kjer je izbral številne odrtive), polne-jnih z morsko vodo ter opremljenih z napravami za merjenje gladine itd., vselej brez nasprotnika in brez občinstva — pristna je bila le sodniška komisija — in samo, kadar je bil posebno razpoložen. Na takmah pa vsega tega ni. — V zadnjem času je Medica izgubil precej svojih rekordov, zlasti na daljših progah, kjer so ga prekosili Amano, Flanagan, Smith, Nakama itd. Od važnejših mu je ostal edino še na 200 m.

Ralf Flanagan je Medicov naslednik. Po postavi je precej manjši od njega, toda odlikuje se po krasnem, do najmanjše podrobnosti izdelanem slogu. Na berlinski olimpijadi so ga strokovnjaki soglasno imenovali najboljšega stilista sveta. Velikih uspehov takrat ni dosegel, ker je bil šele v razvoju: na 400 m je bil četrti (4:52.7), na 1500 peti (19:54.8); razen tega je bil prvi član ameriške stafete. Pozneje se je vneto pripravil za naslednje olimpijske igre, ki bi bile morale biti pred dvema letoma v Tokiju oz. Helsinkih. 1937 je plaval svoje najboljše čase na 400 m (4:46) in 1500 m (19:18.2); 1938 mu je bilo na seji ameriške atletske zveze priznanih 14 ameriških rekordov; 1939 je potokel Medicov svetovni rekord na 500 m s časom 5:56.5. Toda vsi njegovi napori so bili zaman: olimpijade še zmerom ni pričakal.

Welsmüllerja, Arala, Juso smo opisali že v prejšnjem članku, o Amanu pa bomo govorili pri 1500 m, ker je tu svetovni rekord.

Japonec Takagaki spada v novejšo plavalno generacijo. Prvič smo zasledili njegovo ime v olimpijskem letu, ko je na japonskem srednjeevropskem prvenstvu zasedel drugo mesto na 400 (5:02.6) in 800 m. Leto dni pozneje je bil že drugi na svetovni lestvici na 1500 m (19:37.8) in deveti na 400 m (4:54.6). Največje uspehe je dosegel 1939 na dvoboju univerz Wasedo-Keto, ko je zmagal na 200 m (2:15.4) in 400 m (4:48.0!). Pri otvorilni tekmi zimске sezone pa je na 200 m premagal Amana (2:10.2). Tudi on bi bil imel pri odgodeh olimpijskih igrah 1. 1940 veliko besede.

Hutter je znan z berlinske olimpijade, kjer je v predteku plaval v ameriški stafeti. S svojim časom 2:10.8 na 200 m je bil 1. 1937 najboljši na svetu.

Najvidnejši med mladimi ameriški plavalnimi talenti je brez dvoma študent Howard Johnson. Zanimivo je, da so v ameriškem (prav tako tudi v japonskem) sportu najaktivnejša in najuspešnejša moštva posameznih vseučilišč. Zlasti je zaslovela v zadnjih letih univerza Yale po svojem plavalnem moštvu, katerega stebor je Howard Johnson, ki je na ameriškem prvenstvu 1. 1939 zbudil srčno pozornost kot »človek bodočnosti«. On ima gotovo največ zaslug, da so sprinterji Yaleja v zimski sezoni 1939-40 štirikrat zrušili svetovni rekord 4x100 y (od 3:31.3 na 3:30.7). Na dvoboju s pomorsko akademijo v Annapolisu pa so plavali celo 3:29.2 (povpreček 52.31). Prav tam je Johnson plaval 20 y in 201.08 m 2:10.8. Tudi na 4x100 m so dosegli velik uspeh. V 25 m dol-

gem bazenu univerze so s 3:54.4 (povpreček 58.61) močno prekosili stari rekord ameriške državne reprezentance, postavljen 1. 1938 na dvoboju Amerika-Evropa v Berlinu (3:59.2).

Švedska ima zmerom več besede v mednarodnem sportu. V zadnjih letih so se tudi njeni plavalci povzpeli med vodilne v Evropi, kakor se spodobi naslednikom slavnega Arneja Borge. Pri tem pa gre brez dvoma največ zaslug Arnejevemu solmenjaku (ne sročojniku!) Björnu Borgeju iz Norrköpinga. — Ze kot šestnajstletni deček je zastopal domovino na olimpijskih igrah v Berlinu. Tekmoval je na 100 m hrbtno in seveda izpadel že v predtekih (1:15.6). Toda že naslednje leto se je čudevito dvignil. V svetovnih desetericah so bili kar štirje njegovi časi (100 m 59.3, 200 m 2:13.8, 400 m 4:51.7, 100 m hrbtno 1:09.8). L. 1938 je bil na državnem prvenstvu v Litzköpingu neverjetno razpoložen: v prostem in hrbtnem slogu je pobral vsa prva mesta s sijajnimi časi: 100 m 58.6, 200 m 2:15.5, 400 m 4:48.0!, 1500 m 19:42.2!, 100 m hrbtno 1:10.1. Vse te svetovne znamenke, s katerimi ni bil letos — razven na 100 m hrbtno — daleč najboljši v Evropi, je strelil iz rokava v dveh dneh! Isto leto je plaval 400 m prosto 4:47.5. Na gostovanju v Helsinkih je dosegel še državni rekord na 100 m hrbtno 1:08.4, v danskem Aarhusu pa evropsko najboljšo znamenko na 200 m prosto (2:11.9). Naslednje leto je potokel v 25 y dolgem bazenu domačega mesta dva Schlauchova evropska rekorda v hrbtnem slogu: 200 m 2:26.9 in 400 m 5:15.9 (s tema časoma

je drugi oz. tretji na svetu!). L. 1940 se je posvetil še prsnemu slogu in tudi tu je dosegel svetovne uspehe: 200 m 2:44.0 in naslednje leto 100 m 1:11.0! L. 1941 si je na švedskem prvenstvu spet osvojil štiri naslove: to pot ga je na 100 m prehitel nevarni tekmeč na kratkih progah Per Olaf Ohlsson. Letos pozimi je na mednarodnem prvenstvu brandenburškega okrožja na 200 m prosto odločno porazil huda nasprotnika Mačžara Tatosa in Nemca Schröderja z novim evropskim rekordom 2:10.8. Kmalu nato pa se je ponesečil z motorjem in vse leto ni mogel nastopiti. Zdej 22letni Björn Borg je krasno razvit nordijski tip. Po svoji vsestranosti je pravo čudo med plavalci in je skoraj težko reči, v katerem slogu in na kateri prog je najboljši. Če seštejemo njegove čase na 100 m v vseh treh slogih, dobimo rezultat 3:18.0. Katera država ima danes tri može, ki bi lahko v stafeti 3x100 m mešanost postavili takšen čas? Kljub temu, da se Borg ni specializiral, kakor delajo zdajnji, vsi tekmovalci, je povsod dosegel svetovne uspehe.

Uboga živalca

Neki učitelj je hotel vcepiti otrokom ljubezen in sočutje do živali. Nekega dne je šel z njimi na izlet. Iznenada pa je zaslišal Pepčka, ki je na ves glas zatlil: »Kaj pa je?« ga je vprašal. Pepček si je obrisal solze.

»Na oso sem sedel ... in zdi se mi, da sem uboga živalca zmečkal.«